

Piše: Igor Isailović

Poreski fakticitet

Predvidivost u poslovanju jeste preduslov za investicije, preduslov za planiranje, preduslov za napredak, preduslov zdravog društva i uspešne privrede jedne zemlje. Diskreciona ovlašćenja državnih organa jesu velika kočnica kako za domaće tako i za strane investicije. Strah od lošeg raspoloženja, hira, čefa, zadatka, jesu strahovi sa kojima privrednici svako večer legnu i svako jutro ustaju. Sistemsko rešenje koje bi diskreciona ovlašćena svelo na minimum bilo bi rešenje agonije koja decenijama produbljujemo uzrečicu „NEPRAVDA“.

Najveća i ujedno najopasnija diskreciona ovlašćenja jesu ovlašćenja onih organa koji imaju najveća ovlašćenja u oblasti privrede. U konkretnom slučaju, poreski organi imaju ogromna ovlašćenja i zlatno načelo FAKTICITETA u zakon je uklesano zlatnim slovima. Načelo fakticeta, da pojasnim privrednicima ukoliko im je potrebno bilo kakvo pojašnjenje, jeste diskreciono pravo poreske uprave da svaku transakciju posmatra po principu „suština ispred forme“. Da dodatno pojasnim, poreskoj upravi nije bitno šta je potpisano/fakturisano, već šta poreska uprava smatra da se faktički ugovorilo, tj. šta je simulovani a šta disimulovani pravni posao. Npr. vi ugovorite određene intelektualne usluge, a poreski organ smatra da je to fiktivan pravni posao (da usluga nije bilo) i dodatno vas zaduži za određenu dažbinu. Ugovaranje sa paušalnim radnjama gotovo uvek stvara problem (kao da su u pitanju off shore društva) i sumnju poreske uprave koja u većini slučajeva poslove sa preduzetnicima tretira kao fiktivne.

Da ne bude zabune, načelo fakticeta mora da postoji jer je broj onih koji se bave evazijom ogroman i čega se sve sete privrednici teško ko može i da zamisli. Međutim, primena načela fakticeta mora biti veoma oprezna i primenljiva samo u slučaju aktiviranja nekoliko indikatora koji ukazuju na fiktivne pravne poslove.

Posao zakonodavca bi trebalo da bude da se dodatno normira oblast poreske kontrole i poreskog postupka. Nejasno je zašto još ne postoji institut poreskog savetnika sa određenim ovlašćenjima ali i obavezama. Nejasno je zašto svako društvo nema poreskog savetnika, čija bi mišljenja

Načelo fakticeta, da pojasnim privrednicima ukoliko im je potrebno bilo kakvo pojašnjenje, jeste diskreciono pravo poreske uprave da svaku transakciju posmatra po principu „suština ispred forme“. Da dodatno pojasnim, poreskoj upravi nije bitno šta je potpisano/fakturisano, već šta poreska uprava smatra da se faktički ugovorilo, tj. šta je simulovani a šta disimulovani pravni posao. Npr. vi ugovorite određene intelektualne usluge, a poreski organ smatra da je to fiktivan pravni posao (da usluga nije bilo) i dodatno vas zaduži za određenu dažbinu. Ugovaranje sa paušalnim radnjama gotovo uvek stvara problem (kao da su u pitanju off shore društva) i sumnju poreske uprave koja u većini slučajeva poslove sa preduzetnicima tretira kao fiktivne.

i saveti imali određenu težinu. Naravno, poreski savetnici bi trebalo da dobiju određene licence, te bi njihovo mišljenje danas bilo izjednačeno sa mišljenjima Ministarstva finansija. Ujednačavanje prakse i mišljenja moglo bi biti izmešteno Ministarstvu finansija, ali Ministarstvo finansija nikako ne bi smelo da bude zatrpano zahtevima za tumačenje propisa.

Primena načela fakticeta trebalo bi da bude moguća samo uz aktiviranje još nekog od indikatora, a listu indikatora trebalo bi da predloži resorno ministarstvo. Nije logično da poreski inspektor daje sebi za pravo da donese poresko rešenje gde jed-

noj internacionalnoj kompaniji ne prihvata troškove za izgradnju objekta u kome obavlja delatnost jer je izvođač društvo koje ne plaća dažbine, tj. „peračko društvo“ ako je to jedini trošak te kompanije za izgradnju objekta u kome obavlja delatnost. Taj objekat se nije sam izgradio. Oba-

veze „perača“ i „fantoma“ ne bi se smele prevaliti na korisnika usluge ili kupca robe ukoliko je moguće dokazati da je usluga pružena, odnosno roba isporučena.

Da zaključimo, domišljatost privrednika kako da umanje poresku obavezu je ogromna, poreska uprava je dužna da spreči evazuju, ona mora da ima široka ovlašćenja da „brani budžet“, mora da ima korektivni faktor (institut poreskog savetnika, indikatore) kako se ne bi ugrozilo bilo koje pravo nevinog privrednika, te kako bi se pravedno razdvojilo zrno od kukolja. ▢

Igor Isailović, advokat